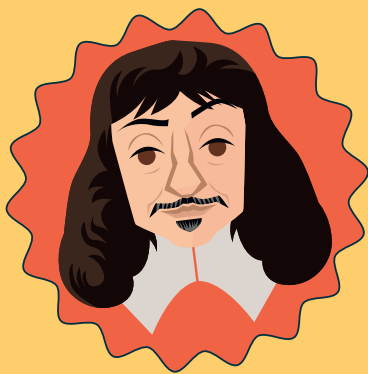

Het onwijs grote FILOSOFIE DOEBOEK

Kraak je hersenen

Zo word je geniaal!

Boordevol
gedachte-experimenten,
mindfucks en geniale
grappen

INHOUD

Inleiding

Wat is filosofie? 6

Hoofdstuk 1: Zeker weten

Wat kun je zeker weten? 10

Hoofdstuk 2: Tijd

Bestaat de tijd wel echt? 18

Hoofdstuk 3: Robots

Wat kunnen (we met) robots? 26

Hoofdstuk 4: Jijzelf

Wie ben jij? 36

Hoofdstuk 5: De werkelijkheid

Kun je weten wat de werkelijkheid is? 46

Hoofdstuk 6: De geest

Wat gebeurt er in je hoofd? 54

Hoofdstuk 7: Ethiek

Wie bepaalt wat goed en slecht is? 62

Hoofdstuk 8: Vakantie

Waarom gaan we op vakantie? 72

Hoofdstuk 9: Dieren

Ben jij ook een dier? 82

Hoofdstuk 10: Het onzichtbare

Ik zie, ik zie wat jij niet ziet... 90

Oplossingen 98

Prijsvraag 100

Hoofdstuk 1

WAT KUN JE ZEKER WETEN?

De filosoof Socrates zei: 'Ik weet alleen zeker dat ik niets zeker weet.' Dat was niet omdat hij dom was. Of lui. Socrates hield van filosoferen, over alles. Over rechtvaardigheid, over vriendschap, over liefde. En omdat hij zo diep over dingen nadacht, ontdekte hij dat hoe meer je ergens over denkt, hoe minder zeker je het antwoord weet. Je kunt overal aan twijfelen. Je kunt steeds weer vragen: maar waarom dan? Weet je dat wel zeker? Kun je het bewijzen? Probeer het maar eens. Gek word je ervan!

Gras is groen.

Hoe weet je dat zo zeker?

Ik zie het toch!

Is alles wat je ziet waar? Misschien zie ik wel geel waar jij groen ziet? Hoe kun je bewijzen dat gras groen is? Is het altijd zo geweest? Kan het nog veranderen? Waarom is gras eigenlijk groen?...

Sommige mensen werden ook gek van Socrates. De heersers van zijn stad Athene waren niet zo blij met hem. Ze vonden dat hij de burgers te veel aan het denken zette, en kritische burgers konden weleens in opstand komen... Socrates werd in de gevangenis gegooid vanwege 'het bederven van de jeugd'.

WAT VIND JIJ HIERVAN?

Ze gaven hem de keuze: óf verbanning uit de stad (dan mocht hij nooit meer in de stad komen), óf een beker met gif leegdrinken.

WAT ZOU JIJ DOEN?

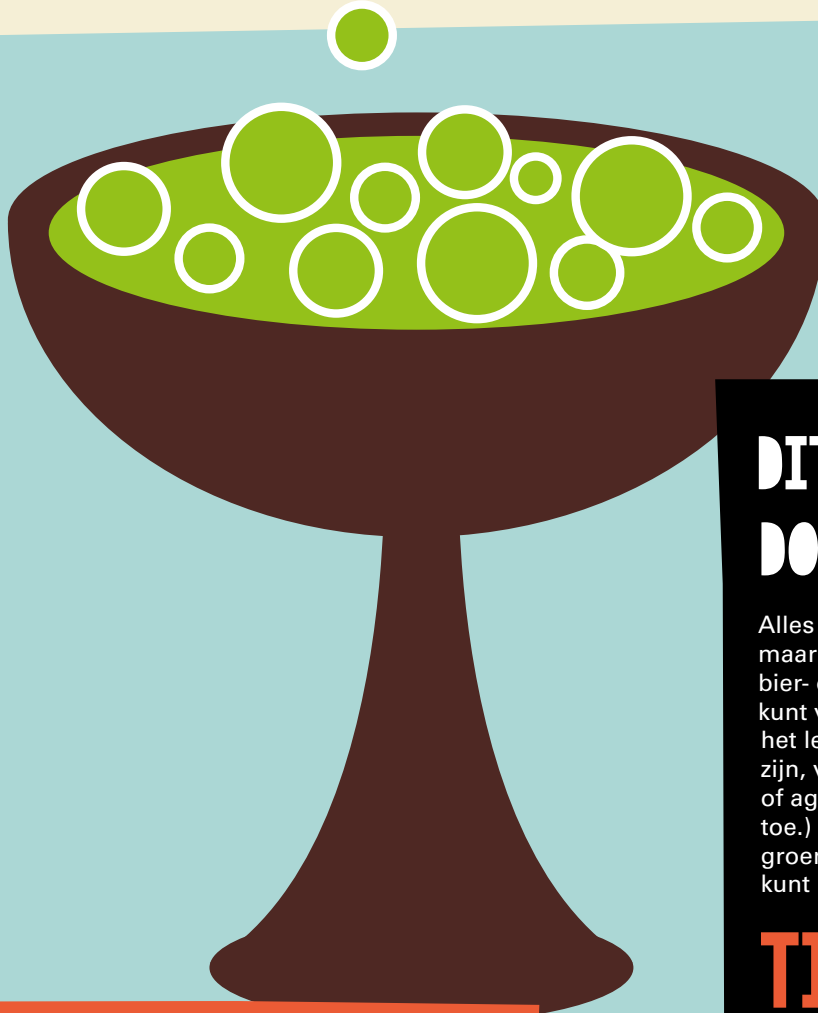
- Verbanning uit de stad.
- Een beker met gif leegdrinken.

Socrates koos voor het laatste! Hij vond dat hij niets verkeerd had gedaan en wilde niet vluchten of weggestuurd worden. Hij hield nog een laatste avondmaal met zijn vrienden en daarna dronk hij rustig de gifbeker leeg.

#WISTJEDAT

Grappig genoeg weten wij niet eens zeker of Socrates wel heeft bestaan. Bijna alles wat we over hem weten, weten we via de boeken van zijn leerling Plato. Van Socrates zelf zijn nooit boeken gevonden. En foto's bestonden in die tijd nog niet. Dus misschien was Plato wel gewoon een schrijver met een grote fantasie! Of hij werkelijk bestond of niet, is dus niet zeker. Hoe kunnen we daar nu – bijna 2500 jaar later – nog achter komen?

MAAK JE EIGEN GIFBEKER!

DIT HEB JE NODIG:

- 250 gram spinazie (gewassen)
- Een halve komkommer (geschild en in stukken)
- Een of twee groene appels (geschild en in stukken zonder klokhuis)
- Een halve banaan (zonder schil natuurlijk)
- Twee tot vier eetlepels citroensap
- Als je wilt ook nog een halve wortel (schoon) en een theelepeltje chiazaad

DIT MOET JE DOEN:

Alles in de blender en shaken maar! Giet alles in het grootste bier- of wijnglas dat je maar kunt vinden. (De banaan maakt het lekker zoet; mocht het nodig zijn, voeg dan nog wat honing of agavesiroop of bruine suiker toe.) Nu heb je de gezondste groene gifbeker die je je maar kunt indenken! Proost!

TIP: Maak deze shake voor iemand die vaak lastige, verwarrende vragen stelt!

AAN WIE ZOU JIJ DE GIFBEKER GEVEN?

.....

.....

.....

Een gedachte-experiment is, de naam zegt het al, een experiment in je gedachten. Je kunt iets heel gek bedenken en kijken wat je ervan vindt of wat jij in die situatie zou doen. Dit soort experimenten zijn erg belangrijk in de filosofie, want ze zetten jou als filosoof aan tot dieper nadenken.

KAN EEN SUPERCOMPUTER DE TOEKOMST VOORSPELLEN?

STEL JE VOOR... dat er een megagrote, goede en snelle computer bestaat. Nog een triljoen keer beter dan de beste computer van nu. In die computer voeren we alle informatie in over alle **atomen** op aarde, en alles wat we weten over de planeten en het weer. Vervolgens **programmeren** we alle regels die er in de wereld gelden. Zoals **zwaartekracht**, maar ook alle andere natuurwetten waaraan al die deeltjes en mensen en dieren zich houden. Alle wetenschappelijke **formules** komen erin te staan.

De vraag is: kan de computer dan uitrekenen wat er straks gaat gebeuren?
Oftewel: kun je met kennis over alles de toekomst voorspellen?

VEELS TE MOERLIJK

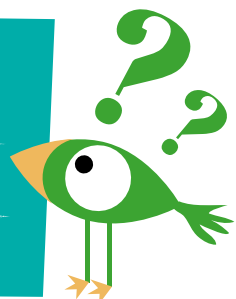
ATOMEN de bijna allerkleinste deeltjes waaruit alle dingen in de wereld zijn opgebouwd. Nog kleiner dan moleculen.

ZWAARTEKRACHT de aantrekkingskracht (van bijvoorbeeld de aarde) waardoor wij niet de lucht in vliegen, maar met beide benen op de grond blijven staan.

PROGRAMMEREN alle informatie in de computer zetten, zodat die kan werken en alle programma's (bijvoorbeeld games) erop kunnen draaien.

FORMULES regels in een soort codetaal opgeschreven.

$$x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

De filosoof Socrates vroeg altijd door en door. Mensen werden er soms gek van. Hij kreeg daarom ook de bijnaam 'de horzel', je weet wel, zo'n paardenvlieg die heel naar kan steken. Zo irritant vonden ze hem! Maar wat Socrates deed is wat een filosoof altijd doet: hij zaaide verwarring. Hij nam geen antwoord klakkeloos aan en stelde ieder antwoord weer ter discussie. Zo moesten zijn gespreksgenoten dieper nadenken en begonnen ze te twijfelen aan hun eigen standpunten. En dat vond Socrates alleen maar goed natuurlijk, want hij 'wist alleen zeker dat er niets zeker te weten valt'. Dus hij bracht mensen op het goede pad! Van diep nadenken word je wijs, zou je kunnen denken.

VRAAG DOOR ZOALS SOCRATES!

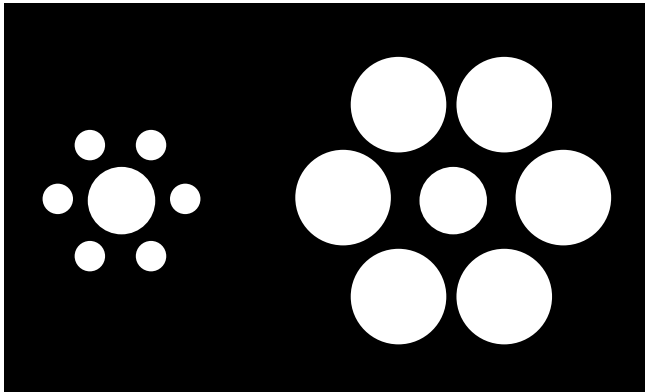
Neem iemand die toevallig in de buurt is en vraag of je hem/haar mag interviewen.

KUNNEN WE ONZE OGEN VERTROUWEN?

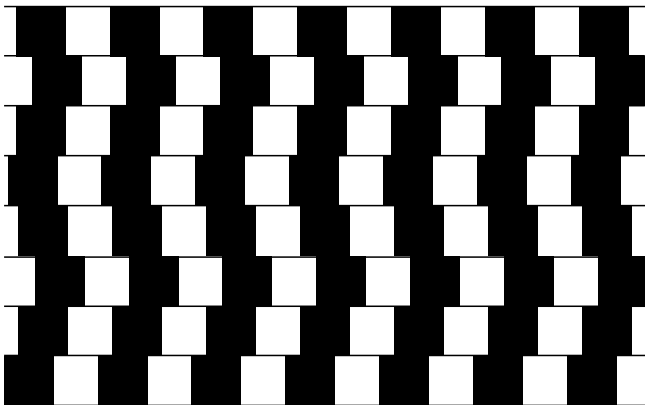
DOE DE TEST!

Soms houden onze ogen ons voor de gek.
Kijk eens naar deze plaatjes:

Welke middelste stip is groter: de linker of de rechter? Of zijn ze even groot?

Lees het antwoord bij De Oplossingen.

Wat zie jij? Zijn de horizontale lijnen recht?

Lees het antwoord bij De Oplossingen.

VRAAGJE:

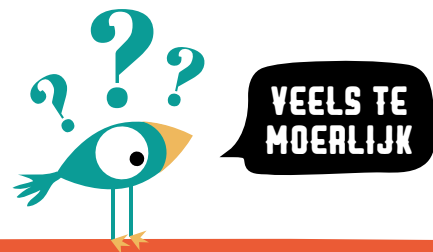
Hoe weten we eigenlijk dat we normaal gesproken onze ogen wel kunnen vertrouwen? Misschien zien we alles wel verdraaid?

WAT DENK JIJ?

.....

.....

.....

CONCLUSIE de informatie die uit eerdere informatie volgt. Je trekt bijvoorbeeld de conclusie dat de vloer bij het zwembad glad is, als je net erover bent uitgleden. Je leidt het eruit af: je trekt de conclusie.

LEVEN WE NIET IN EEN DROOM?

De filosoof René Descartes kon ook goed twijfelen. Hij vond zelfs dat je overal aan móést twijfelen om ooit achter de waarheid te komen. Want stel je voor dat je al jarenlang in een leugen gelooft! En stel nou dat alle andere mensen daar ook in geloven. Als je nooit twijfelt, kom je er ook nooit achter. Descartes schreef in een van zijn boeken over een kwade geest. Hij zei: 'Misschien is het wel zo dat we alles om ons heen niet écht zien, maar dat we voor de gek worden gehouden door een kwade geest.' Zou dat kunnen, denk je?

Descartes wilde net zo graag als jij en ik bewijzen dat het niet zo was. Maar omdat alles wat hij zag het werk van die boze geest KON zijn, moest hij daar rekening mee houden. Hij zocht en zocht naar iets wat hij wel zeker kon weten en wat zeker geen gekke tovenarij was. Hij redeneerde zo: ik zit hier nu te denken dat alles misschien niet echt is. In ieder geval zijn deze gedachten er wél! Blijkbaar DENKT er iets! En als er hier iets of iemand aan het denken is, dan MOET diegene ook wel BESTAAN. Want iets kan niet denken zonder te bestaan. Dus dan moet ik wel bestaan! Hoera!

Kort gezegd, zei Descartes dus: ik denk, dus ik ben.

Gelukkig! Hij was eruit. Hij bestond. Wat een opluchting.

Een moderne versie van dit verhaal gaat zo: misschien leven we wel in een droom! Of misschien leven we wel in het computerspel en worden we bestuurd door gamers!

WAT DENK JIJ HIEROVER?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

WAAR OF NIET WAAR?

Als filosoof moet je kritisch denken. Zo kritisch dat je altijd moet kijken of het wel écht klopt wat iemand zegt. Misschien kun je er toch nog een uitzondering op verzinnen? Misschien kom je erachter dat het er maar vanaf hangt hoe je ernaar kijkt...

Welke van deze zinnen zijn niet waar en waarom?

DE ZON IS HEET

Waar omdat

.....

Niet waar omdat

.....

.....

VOETBALLEN ZIJN ROND

Waar omdat

.....

Niet waar omdat

.....

.....

EEN DIAMANT IS DUUR

Waar omdat

.....

.....

Niet waar omdat

.....

.....

MEISJES HOUDEN VAN POPPEN

Waar omdat

.....

.....

Niet waar omdat

.....

.....

.....

OOIT ZAL DE WERELD VERGAAN

Waar omdat

.....

.....

Niet waar omdat

.....

.....

HET IS EERLIJK DAT TOPVOETBALLERS MILJOENEN EURO'S PER JAAR VERDIENEN

Waar omdat

.....

.....

Niet waar omdat

.....

.....

DE LUCHT IS BLAUW

Waar omdat

.....

Niet waar omdat

.....

.....

IEDEREEN HEEFT ZUURSTOF NODIG

Waar omdat

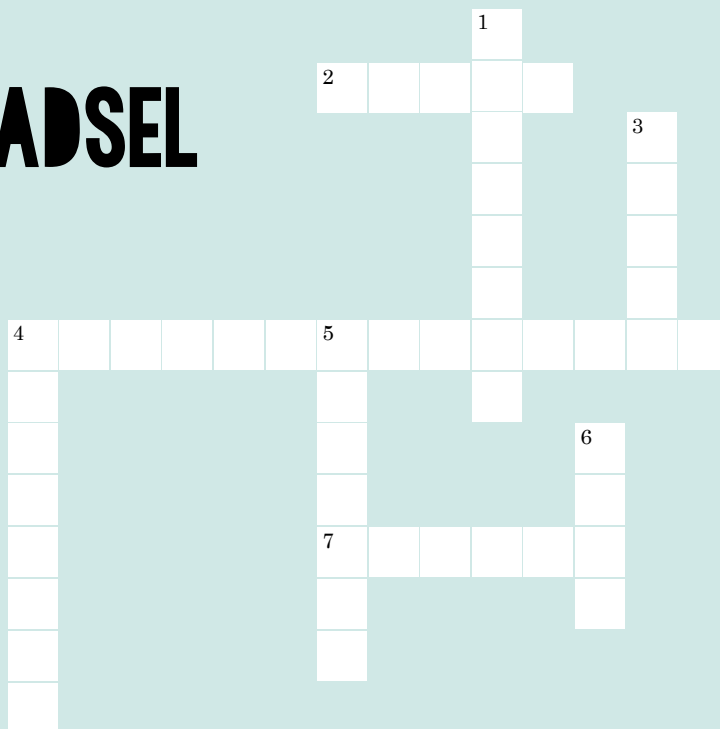
.....

Niet waar omdat

.....

.....

KRUISWOORDRAADSEL

HORIZONTAAL

- 2 Socrates dacht dat je niets zeker kon ...
- 4 Als je ogen je voor de gek houden, noem je dat ...
- 7 Dingen die waar zijn.

VERTICAAL

- 1 Dingen die je vindt (en iemand anders kan een andere hebben).
- 3 Wie was de leerling van Socrates?
- 4 Socrates dronk aan het eind van zijn leven de ...
- 5 Als je iets niet zeker weet heb je ...
- 6 De voornaam van Descartes.

REBUS

-F

-Z

B = ALL

B = Z

K = D

-D

F = N

B = Z

+W

Dit zei Socrates (469 v.Chr.-399 v.Chr.):

PARADOX

'Ik lieg altijd'

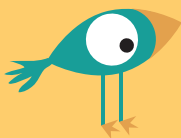
Lees dit zinnetje hardop voor en denk eens goed na. Heb je de waarheid gesproken? Nee, want als het waar is wat je zei, dan lieg je dus niet altijd! Dus dan heb je gelogen! Maar dat zei je toch ook? Dus je sprak toch de waarheid! Of nee, toch niet. Huh?!

O jee, nu is het verwarrend...
Even opnieuw!

VEELS TE MOERLIJK

PARADOX iets wat onmogelijk is doordat het op de een of andere ingewikkelde manier zichzelf al tegenspreekt. Het kan dus eigenlijk niet echt bestaan, zo onlogisch is het. 'Ik lieg altijd,' is een voorbeeld van een paradox.

Het onwijs grote **FILOSOFIE DOEBOEK**

Heeft een vlieg gevoelens?

Moet je altijd eerlijk zijn?

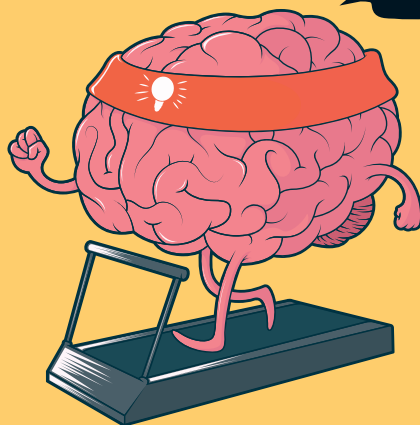
Kun je verliefd worden op een robot?

Waar was je voor je geboorte?

Dit zijn allemaal vragen waar filosofen over nadenken. Het Onwijs Grote Filosofie Doeboek staat er vol mee. Ga zelf aan de slag met ingewikkelde breinbrekers en spannende gedachte-experimenten. Leer alles over de grootste genieën die niet altijd begrepen werden. Wist je dat de Griekse filosoof Socrates de gifbeker moest drinken omdat hij zulke moeilijke vragen stelde?

Goed voor urenlang vermaak, op vakantie of lekker thuis. Maar pas op dat je hersenen niet ontploffen!

8 - 88 jaar

veenmedia

ISBN 9789085716303 NUR 210

9 789085 716303